

ج) تهیه صورت سود و زیان برای سال ۱۳۸۸.

مؤسسه‌ی بازرگانی زمرد

صورت بهای تمام شده‌ی کالای خریداری شده

برای سال مالی منتهی به ۱۳۸۸/۱۲/۲۹

۶۱۰,۰۰۰	خرید
	کسر می شود:
(۲۴,۰۰۰)	برگشت از خرید و تخفیفات
(۴۶,۰۰۰)	تخفیفات نقدی خرید
<u>۵۴۰,۰۰۰</u>	خرید خالص
۳۲,۰۰۰	اضافه می شود: هزینه‌ی حمل کالای خریداری شده
<u>۵۰۸,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای خریداری شده

مؤسسه‌ی بازرگانی زمرد

صورت بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته

برای سال مالی منتهی به ۱۳۸۸/۱۲/۲۹

۱۱۴,۰۰۰	موجودی کالای اول دوره
۵۰۸,۰۰۰	اضافه می شود: بهای تمام شده‌ی کالای خریداری شده طی دوره
۶۲۲,۰۰۰	بهای تمام شده‌ی کالای آماده برای فروش
(۱۸۱,۰۰۰)	کسر می شود: موجودی کالای پایان دوره
<u>۴۴۱,۰۰۰</u>	بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته

مؤسسه‌ی بازرگانی زمرد

صورت سود و زیان

برای سال مالی منتهی به ۱۳۸۸/۱۲/۲۹

۹۲۰,۰۰۰	فروش
	کسر می شود:
	برگشت از فروش تخفیفات
(۵۹,۰۰۰)	تخفیفات نقدی فروش
<u>۸۶۱,۰۰۰</u>	فروش خالص
(۴۴۱,۰۰۰)	کسر می شود: بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته
<u>۴۲۰,۰۰۰</u>	سود ناخالص
	کسر می شود هزینه‌ها:
	هزینه‌ی حقوق
۲۰۴,۰۰۰	هزینه‌ی آب و برق
۲۵,۰۰۰	سایر هزینه‌ها
۱۴,۰۰۰	جمع هزینه‌ها
(۲۴۳,۰۰۰)	
<u>۱۷۷,۰۰۰</u>	سود خالص

روش ثبت دائمی موجودی کالا

همان‌طور که در قسمت‌های فوق مشاهده نمودید، در روش ثبت ادواری موجودی کالا، هنگام خرید کالا حساب خرید بدهکار می‌شود. اما در روش ثبت دائمی، هنگام خرید کالا حساب موجودی کالا بدهکار می‌شود. برای تشریح این موضوع، به مثال زیر توجه نمایید:

مثال: مؤسسه‌ی بازرگانی نیلوفر در تاریخ ۱۳۸۹/۲/۸ مبلغ ۴۲۳,۰۰۰ ریال کالا خریداری کرد و مبلغ ۲۸۰,۰۰۰ ریال آن را به صورت نقد پرداخت نمود. نحوه ثبت رویداد فوق در دفتر روزنامه مؤسسه نیلوفر با استفاده از روش ثبت دائمی به صورت زیر است:

دفتر روزنامه صفحه:

شماره سند حسابداری	تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
	۸۹/۲/۸	موجودی کالا صندوق حساب‌های پرداختی بابت خرید کالا به صورت نقد.	۴۲۳,۰۰۰	۲۸۰,۰۰۰ ۱۴۳,۰۰۰

در روش ثبت دائمی، هنگام فروش کالا نیز کاهش موجودی کالا در دفاتر ثبت می‌شود. برای تشریح این موضوع، به مثال زیر توجه نمایید:

مثال: مؤسسه‌ی بازرگانی نیلوفر در تاریخ ۱۳۸۹/۲/۱۲ مبلغ ۲۲۰,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده را به مبلغ ۲۷۴,۰۰۰ ریال به فروش رساند و وجه آن را دریافت نمود. نحوه ثبت رویداد فوق در دفتر روزنامه‌ی مؤسسه‌ی نیلوفر، با استفاده از روش ثبت دائمی به صورت زیر است:

دفتر روزنامه صفحه:

شماره سند حسابداری	تاریخ	شرح	بدهکار	بستانکار
	۸۹/۲/۱۲	صندوق فروش بهای تمام شده کالای فروش رفته موجودی کالا بابت فروش کالا به صورت نقد.	۲۷۴,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، در روش ثبت دائمی هنگام فروش کالا دو ثبت انجام می‌شود. ثبت اول همان است که در روش ادواری انجام می‌شد و ثبت دوم مربوط به بهای تمام شده کالای فروش رفته است.

در حقیقت روش دائمی به نحوی عمل می‌کند که هنگام خرید کالا، به سبب افزایش موجودی کالا، «حساب موجودی کالا» بدهکار می‌شود و موقع فروش کالا، به علت کاهش موجودی کالا، «حساب موجودی کالا» بستانکار می‌شود. لذا روش دائمی نسبت به روش ادواری کامل‌تر است و تغییرات موجودی کالا را در هر زمان به نحو درست نشان می‌دهد.

ارزیابی موجودی کالا در روش ثبت دائمی

تاکنون چهار شیوه‌ی ارزیابی موجودی کالا با استفاده از روش ثبت ادواری توضیح داده شد. شیوه‌های مذکور را در روش ثبت دائمی نیز می‌توان مورد استفاده قرار داد. اصول کلی محاسبه‌ی بهای تمام شده‌ی موجودی کالا با استفاده از شیوه‌های مزبور در روش ثبت

ادواری و دائمی یکسان است لیکن با توجه به تفاوت‌های روش ادواری و روش دائمی، لازم است شیوه‌های ارزیابی موجودی کالا با استفاده از این روش نیز تشریح گردد. برای این منظور به مثال زیر توجه نمائید.

مثال: اطلاعات زیر در مورد موجودی کالای شرکت مهتاب در سال ۱۳۸۹ در دست است:

شرح	تاریخ	مقدار	قیمت یک واحد	قیمت کل
موجودی کالای اول دوره	۱۳۸۹/۱/۱	۱۰۰ کیلو	۱۰۰۰ ریال	۱۰۰,۰۰۰
خرید مرحله‌ی اول	۱۳۸۹/۲/۱	۲۰۰ کیلو	۱۱۵۰ ریال	۲۳۰,۰۰۰
فروش مرحله‌ی اول	۱۳۸۹/۴/۱۴	۲۲۰ کیلو	—	—
خرید مرحله‌ی دوم	۱۳۸۹/۱۰/۲۵	۳۲۰ کیلو	۱۲۰۰	۳۸۴,۰۰۰
فروش مرحله‌ی دوم	۱۳۸۹/۱۲/۱۸	۲۵۰ کیلو	—	—

با فرض استفاده از روش ثبت دائمی موجودی کالا، بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته را با استفاده از روش‌های زیر محاسبه کنید:

- ۱- روش شناسایی ویژه (در این روش فرض کنید ۵۰ واحد از فروش اول از موجودی کالای اول دوره و بقیه از محل خرید اول بوده و فروش دوم نیز کلاً از محل خرید مرحله دوم بوده است).
- ۲- روش میانگین موزون
- ۳- روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO)
- ۴- روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO)

✓ محاسبه‌ی بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته با استفاده از روش شناسایی ویژه:

$$۵۴۵۵۰۰ = (۲۵۰ \times ۱۲۰۰) + (۱۷۰ \times ۱۱۵۰) + (۵۰ \times ۱۰۰۰) = \text{بهای تمام شده کالای فروش رفته}$$

تعداد ۵۰ واحد از فروش اول از محل موجودی کالای اول دوره بوده که با قیمت هر واحد ۱۰۰۰ ریال محاسبه شده و باقی‌مانده‌ی فروش مرحله‌ی اول که ۱۷۰ واحد بوده از محل خریدهای مرحله‌ی اول انجام شده که قیمت هر واحد آن ۱۱۵۰ ریال است. ضمناً با توجه به این که فروش دوم کلاً از محل خرید مرحله‌ی دوم بوده، قیمت هر واحد از کالای فروش رفته در این مرحله ۱۲۰۰ ریال در نظر گرفته شده است.

✓ محاسبه‌ی بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته با استفاده از روش میانگین موزون:

هنگام استفاده از روش میانگین موزون با فرض استفاده از روش ثبت دائمی موجودی کالا، باید در هر مرحله که کالائی خریداری می‌شود، میانگین موزون مجدداً محاسبه شود. پس از انجام خرید مرحله‌ی اول، شرکت مهتاب ۳۰۰ واحد کالا در اختیار دارد که ۱۰۰ واحد آن با قیمت هر کیلو ۱۰۰۰ ریال و ۲۰۰ واحد آن به قیمت هر کیلو ۱,۱۵۰ ریال خریداری شده است. لذا بهای تمام شده‌ی این ۳۰۰ واحد برابر ۳۳۰,۰۰۰ ریال است، که اگر آن را بر ۳۰۰ واحد تقسیم کنید، میانگین موزون بهای تمام شده هر واحد ۱,۱۰۰ ریال می‌شود:

$$۳۳۰,۰۰۰ = (۲۰۰ \times ۱۱۵۰) + (۱۰۰ \times ۱۰۰۰) = \text{بهای تمام شده‌ی موجودی کالا پس از خرید مرحله‌ی اول}$$

$$\text{میانگین موزون بهای تمام شده یک کیلو} = \frac{330,000}{300} = 1100$$

با توجه به اینکه فروش مرحله اول در تاریخ ۱۳۸۹/۴/۱۴، یعنی پس از خرید مرحله‌ی اول انجام شده است، میانگین موزون بهای تمام شده یک کیلو کالای فروش رفته در مرحله اول ۱,۱۰۰ ریال و که کل آن برابر ۲۴۲,۰۰۰ ریال (۲۲۰ × ۱,۱۰۰) است.

پس از انجام فروش مرحله‌ی اول، ۸۰ کیلو کالا باقی می‌ماند که میانگین موزون بهای تمام شده‌ی یک کیلو آن ۱,۱۰۰ ریال است. با انجام خرید مرحله دوم به قیمت هر کیلو ۱,۲۰۰ ریال، مجدداً باید میانگین موزون بهای تمام شده‌ی یک واحد کالا به صورت زیر محاسبه شود:

$$472,000 = (80 \times 1,100) + (320 \times 1,200) = \text{بهای تمام شده موجودی کالا پس از خرید مرحله دوم}$$

$$\text{میانگین موزون بهای تمام شده یک کیلو} = \frac{472,000}{(80 + 320)} = 1180$$

پس میانگین موزون بهای تمام شده‌ی یک کیلو کالای فروش رفته در مرحله دوم ۱۱۸۰ ریال و کل آن برابر ۲۹۵,۰۰۰ ریال (۲۵۰ × ۱,۱۸۰) است.

بنابراین، کل بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته در شرکت مهتاب طی سال ۱۳۸۹ با استفاده از روش میانگین موزون مبلغ ۵۳۷,۰۰۰ ریال است: ۲۴۲,۰۰۰ + ۲۹۵,۰۰۰ = ۵۳۷,۰۰۰

یادآوری می‌شود در صورت استفاده از روش میانگین موزون با روش ثبت دائمی موجودیها، به روش مذکور «روش میانگین موزون متحرک» نیز گفته می‌شود.

✓ محاسبه‌ی بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته با استفاده از روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO):

همان‌طور که در قسمت‌های قبل بیان گردید، در این روش فرض می‌شود هر کالایی که زودتر خریداری شده، زودتر نیز به فروش رسیده است. بنابراین، ۱۰۰ کیلو از فروش مرحله‌ی اول از محل موجودی کالای اول دوره و بقیه (۱۲۰ واحد) از محل خرید مرحله‌ی اول بوده است. لذا بهای تمام شده کالای فروش رفته در مرحله‌ی اول با استفاده از روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO) برابر است با:

$$238,000 = (100 \times 1,000) + (120 \times 1,150)$$

کل خرید مرحله‌ی اول ۲۰۰ کیلو بوده که ۱۲۰ کیلو آن در فروش مرحله‌ی اول تحویل مشتریان شده و فقط ۸۰ کیلو آن باقی مانده است که این ۸۰ کیلو نیز طی فروش مرحله دوم به فروش رسیده است. لذا ۸۰ کیلو از فروش مرحله‌ی دوم از محل خرید اول و بقیه‌ی آن که ۱۷۰ کیلو می‌باشد (۸۰ - ۲۵۰ = ۱۷۰) از محل خرید دوم بوده است. بنابراین، بهای تمام شده کالای فروش رفته در مرحله‌ی دوم با استفاده از روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO) برابر است با:

$$296,000 = (80 \times 1,150) + (170 \times 1,200)$$

بنابراین کل بهای تمام شده کالای فروش رفته در شرکت مهتاب طی سال ۱۳۸۹ با استفاده از روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO) مبلغ ۵۳۴,۰۰۰ ریال است:

$$۲۳۸,۰۰۰ + ۲۹۶,۰۰۰ = ۵۳۴,۰۰۰$$

✓ محاسبه بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش رفته با استفاده از روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO):

همان‌طور که در قسمت‌های قبل بیان گردید، در روش این فرض می‌شود هر کالایی که دیرتر خریداری شده، زودتر به فروش رسیده است. بنابراین، ۲۰۰ کیلو از فروش مرحله‌ی اول از محل خرید مرحله‌ی اول و بقیه (۲۰ واحد) از محل موجودی کالای اول دوره بوده است. لذا بهای تمام‌شده کالای فروش رفته در مرحله‌ی اول با استفاده از روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO) برابر است با:

$$(۲۰۰ \times ۱۱۵۰) + (۲۰ \times ۱۰۰۰) = ۲۵۰,۰۰۰$$

با توجه به توضیحات فوق فرض می‌شود که فروش دوم نیز کلاً از محل خرید دوم بوده است. بنابراین، بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش رفته در مرحله‌ی دوم با استفاده از روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO) برابر است با:

$$(۲۵۰ \times ۱۲۰۰) = ۳۰۰,۰۰۰$$

بنابراین کل بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش رفته در شرکت مهتاب طی سال ۱۳۸۹ با استفاده از روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO) مبلغ ۵۵۰,۰۰۰ ریال است:

$$۲۵۰,۰۰۰ + ۳۰۰,۰۰۰ = ۵۵۰,۰۰۰$$

اکنون خودتان مثال فوق را با فرض استفاده از روش ثبت ادواری موجودی کالا پاسخ دهید. خواهید دید که روش شناسایی ویژه و روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO) با هر دو روش ادواری و دائمی یکسان است، ولی روش‌های میانگین موزون و روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO) در روش ادواری و دائمی به نتایج مختلفی خواهد رسید.

پرسش

- ۱- «حساب خرید» در چه مواردی استفاده می شود؟
- ۲- در روش ادواری هنگام خرید کالا چه حسابی بدهکار می شود؟
- ۳- انواع تخفیفات و برگشت از خرید کالا را نام ببرید.
- ۴- تخفیف تجاری چیست؟ آن را توضیح دهید.
- ۵- حساب برگشت از خرید و تخفیفات در چه مواقعی مورد استفاده قرار می گیرد؟
- ۶- تخفیف نقدی خرید را توضیح دهید.
- ۷- حساب فروش در چه مواردی استفاده می شود؟
- ۸- تعیین کنید که ماهیت هر کدام از حساب‌های زیر بدهکار است یا بستانکار:
فروش
برگشت از فروش و تخفیفات
تخفیفات نقدی فروش
برگشت از خرید و تخفیفات
خرید
تخفیفات نقدی خرید
هزینه‌ی حمل کالای خریداری شده
- ۹- در روش ادواری هنگام فروش کالا چه حسابی بستانکار می شود؟
- ۱۰- برای ثبت عملیات مالی مربوط به موجودی‌های کالا چند سیستم ثبت حسابداری وجود دارد؟ هر کدام را توضیح دهید.
- ۱۱- منظور از انبارگردانی چیست؟ توضیح دهید.
- ۱۲- روش‌های ارزیابی موجودی کالا را نام ببرید.
- ۱۳- در کدام یک از روش‌های ارزیابی موجودی کالا فرض بر این است که فروش‌های دوره مالی از موجودی کالای اول دوره و اولین خریدهای دوره‌ی مالی به عمل آمده است؟
- ۱۳- در کدامیک از روش‌های ارزیابی موجودی کالا فرض بر این است که فروش‌های دوره‌ی مالی از آخرین خریدهای دوره مالی به عمل آمده است؟
- ۱۴- در کدامیک از روش‌های ارزیابی موجودی کالا فرض بر این است که موجودی کالای پایان دوره از آخرین خریدهای دوره‌ی مالی به عمل آمده است؟
- ۱۵- در کدام یک از روش‌های ارزیابی موجودی کالا فرض بر این است که هر کالایی که زودتر خریداری شده دیرتر به فروش رسیده است؟
- ۱۶- در کدام یک از روش‌های ارزیابی موجودی کالا فرض بر این است که هر کالایی که دیرتر خریداری شده زودتر به فروش رسیده است؟
- ۱۷- اثر تغییرات موجودی کالا بر سود مؤسسه را شرح دهید.
- ۱۸- هنگام برگشت تمام یا قسمتی از کالای خریداری شده چه حسابی بستانکار می شود؟
- ۱۹- تخفیفی که بابت معیوب بودن کالا از فروشنده گرفته می شود به چه حسابی منظور می شود؟
- ۲۰- تخفیفی که بابت معیوب بودن کالا به خریدار اعطا می شود به چه حسابی منظور می شود؟
- ۲۱- هنگام برگشت تمام یا قسمتی از کالای فروش رفته چه حسابی بدهکار می شود؟
- ۲۲- توضیح دهید که کدام یک از روش‌های محاسبه بهای تمام شده‌ی موجودی کالا در روش ثبت ادواری و دائمی به نتایج یکسان می‌رسد؟

تمرین

- ۱- مؤسسه‌ی بازرگانی محمدی در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۷ مبلغ ۷۵۴,۰۰۰ ریال کالا بصورت نقد خریداری کرد. این رویداد را در دفتر روزنامه‌ی مؤسسه‌ی بازرگانی محمدی با دو روش ادواری و دائمی ثبت کنید.
- ۲- مؤسسه‌ی بازرگانی ندا در تاریخ ۸۸/۲/۱۳ مبلغ ۴۶۲,۰۰۰ ریال کالا به صورت نسیه خریداری کرد. این رویداد را در دفتر روزنامه مؤسسه بازرگانی ندا با دو روش ادواری و دائمی ثبت کنید.
- ۳- مؤسسه‌ی بازرگانی احمدی در تاریخ ۸۸/۲/۲۴ مبلغ ۶۷۸,۰۰۰ ریال کالا خریداری کرد و مبلغ ۳۷۰,۰۰۰ ریال آن را نقداً پرداخت نمود. این رویداد را در دفتر روزنامه مؤسسه بازرگانی احمدی با دو روش ادواری و دائمی ثبت کنید.
- ۴- شرکت بازرگانی صبا در تاریخ ۸۸/۲/۲۸ تعداد ۸۰ دستگاه کولر از شرکت بازرگانی صدف به صورت نقد خریداری کرد. شرکت بازرگانی صدف قیمت هر دستگاه کولر را ۴۵۰,۰۰۰ ریال اعلام کرده است لیکن به خریدارانی که بیشتر از ۲۰ دستگاه کولر خریداری نمایند، چهار درصد تخفیف اعطا می نماید. این رویداد را در دفتر روزنامه شرکت بازرگانی صبا ثبت کنید.
- ۵- شرکت شادی در تاریخ ۸۸/۳/۲ مبلغ ۸۸۰,۰۰۰ ریال کالا به صورت نسیه خریداری کرد. در تاریخ ۸۸/۳/۵ به علت معیوب بودن بخشی از کالای خریداری شده مبلغ ۴۲,۰۰۰ ریال تخفیف گرفته شد و ۲۶,۰۰۰ ریال از کالا نیز به فروشنده برگشت داده شد. این رویداد را در دفتر روزنامه شرکت شادی ثبت کنید.
- ۶- مؤسسه‌ی بازرگانی شفق در تاریخ ۸۸/۳/۱۸ مبلغ ۲۴۸,۰۰۰ ریال کالا از شرکت بازرگانی ندا به صورت نسیه خریداری کرد. در تاریخ ۸۸/۳/۲۳ معادل ۲۴,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده به فروشنده برگشت داده شد و در تاریخ ۸۸/۳/۲۷ وجه کالای خریداری شده را پرداخت کرد. این رویدادها را در دفتر روزنامه مؤسسه بازرگانی شفق ثبت کنید.
- ۷- مؤسسه‌ی بازرگانی سما در تاریخ ۸۸/۲/۱ مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط نسیه ۴۵ روزه، ۲ درصد تخفیف اگر تا ۱۰ روز پرداخت شود (ن/۴۵ - ۱۰/۲) خریداری کرد. مؤسسه به منظور استفاده از این تخفیف، در تاریخ ۸۸/۲/۱۰ وجه کالای مذکور را به صورت نقد پرداخت کرد. رویدادهای مربوط به خرید کالا و پرداخت وجه آن را در دفتر روزنامه مؤسسه بازرگانی سما ثبت کنید.
- ۸- مؤسسه‌ی بازرگانی گسترش در تاریخ ۸۸/۳/۱ مبلغ ۴۰۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط نسیه ۵۰ روزه، ۲ درصد تخفیف اگر تا ۱۰ روز پرداخت شود (ن/۵۰ - ۱۰/۲) خریداری کرد و در تاریخ ۸۸/۴/۱۰ وجه کالای مذکور را پرداخت نمود. رویدادهای مذکور را در دفتر روزنامه مؤسسه بازرگانی گسترش ثبت کنید.
- ۹- شرکت بازرگانی نوا در تاریخ ۸۸/۲/۱۳ مبلغ ۶۲۴,۰۰۰ ریال کالا بصورت نسیه به فروش رساند. این رویداد را در دفتر روزنامه مؤسسه بازرگانی نوا ثبت کنید.
- ۱۰- مؤسسه‌ی بازرگانی حسینی در تاریخ ۸۸/۲/۲۱ مبلغ ۷۸۶,۰۰۰ ریال کالا به فروش رساند و مبلغ ۳۹۰,۰۰۰ ریال آن را نقداً پرداخت نمود. این رویداد را در دفتر روزنامه مؤسسه بازرگانی حسینی ثبت کنید.
- ۱۱- مؤسسه‌ی بازرگانی حسینی در تاریخ ۸۸/۲/۲۴ تعداد ۲۴۰ جفت کفش به فروشگاه زنجیره ای تابان به صورت نقد به

فروش رساند. مؤسسه‌ی بازرگانی حسینی هر جفت از کفشهای مزبور را به مبلغ ۱۱۰,۰۰۰ ریال به فروش می رساند اما برای خریدهای بالای ۱۰۰ جفت، قیمت هر جفت کفش را ۹۸,۰۰۰ ریال در نظر می گیرد. لذا بابت این معامله، فروشگاه زنجیره ای تابان مبلغ ۲۳۵۲۰,۰۰۰ ریال به مؤسسه‌ی بازرگانی حسینی پرداخت کرد. این رویداد را در دفتر مؤسسه بازرگانی حسینی و فروشگاه زنجیره ای تابان ثبت کنید.

۱۲- شرکت کوهستان در تاریخ ۸۸/۳/۲ مبلغ ۱۲۴۶,۰۰۰ ریال کالا به صورت نسیه به فروش رساند. در تاریخ ۸۸/۳/۶ به علت معیوب بودن بخشی از کالای فروش رفته مبلغ ۴۲,۰۰۰ ریال تخفیف به خریدار داده شد و ۲۶,۰۰۰ ریال از کالا نیز توسط خریدار برگشت داده شد. این رویداد را در دفتر روزنامه شرکت کوهستان ثبت کنید.

۱۳- مؤسسه‌ی بازرگانی شهاب در تاریخ ۸۸/۶/۱ مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط نسیه ۶۰ روزه، ۲ درصد تخفیف اگر تا ۱۵ روز پرداخت شود (ن/۶۰-۱۵/۲) به فروش رساند. خریدار وجه کالای مذکور را در تاریخ ۸۸/۶/۱۵ پرداخت کرد. رویدادهای مربوط به فروش کالا و دریافت وجه آن را در دفتر روزنامه مؤسسه بازرگانی شهاب ثبت کنید.

۱۴- شرکت نیکو در تاریخ ۸۸/۳/۱ مبلغ ۲۱۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط نسیه ۴۰ روزه، ۱ درصد تخفیف اگر تا ۱۰ روز پرداخت شود (ن/۴۰-۱۰/۱) به فروش رساند. خریدار در تاریخ ۸۸/۴/۱۰ وجه کالای مذکور را پرداخت نمود. رویدادهای مذکور را در دفتر روزنامه شرکت نیکو ثبت کنید.

۱۵- مؤسسه‌ی بهار در تاریخ ۸۷/۳/۲۰ مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۴۰-۱۰/۲ به فروش رساند. در تاریخ ۸۷/۳/۲۲ خریدار ۱۲,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده را به مؤسسه برگشت داد و با توافق طرفین، مبلغ ۸,۰۰۰ ریال تخفیف نیز بابت معیوب بودن بخشی از کالا در نظر گرفته شد. خریدار در تاریخ ۸۷/۳/۳۰ وجه کالای مذکور را پرداخت نمود. رویدادهای مذکور را در دفتر روزنامه مؤسسه بهار ثبت کنید.

۱۶- اطلاعات زیر در مورد موجودی کالای شرکت سپند در پایان سال ۱۳۸۸ در دست است:

شرح	تاریخ	تعداد(مقدار)	قیمت یک واحد	قیمت کل
خرید کالا	۱۳۸۸/۲/۲۱	۳۰۰ کیلو	۶۰۰ ریال	۱۸۰,۰۰۰
خرید کالا	۱۳۸۸/۷/۱۴	۶۰۰ کیلو	۷۲۰ ریال	۴۳۲,۰۰۰
خرید کالا	۱۳۸۸/۱۱/۲۴	۴۵۰ کیلو	۸۰۰ ریال	۳۶۰,۰۰۰
جمع		۱۳۵۰ کیلو		۹۷۲,۰۰۰

در صورتی که طی سال ۱۳۸۸ مقدار ۸۵۰ کیلو از این محصولات به فروش رسیده و مابقی آن (یعنی ۵۰۰ کیلو) در پایان دوره باقی مانده باشد، بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره و همچنین بهای تمام شده کالای فروش رفته را با استفاده از روش‌های میانگین موزون، FIFO و LIFO تعیین کنید. (با روش ثبت ادواری موجودی کالا)

۱۷- با استفاده از اطلاعات سؤال قبل، در صورتی که کالاهای فروش رفته شرکت سپند در سال ۱۳۸۸ شامل ۶۰۰ کیلو کالای خریداری شده در ۸۸/۷/۱۴ و ۲۵۰ کیلو از کالای خریداری شده در ۸۸/۱۱/۲۴ باشد، با استفاده از روش شناسایی ویژه، بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره و همچنین بهای تمام شده کالای فروش رفته شرکت در سال ۱۳۸۸ را با روش ثبت ادواری و همچنین روش ثبت دائمی موجودی کالا محاسبه کنید.

۱۸- اطلاعات زیر در مورد مؤسسه بازرگانی شقایق در پایان سال ۱۳۸۷ در دست است:

خرید ۷۴۶,۰۰۰ ریال، برگشت از خرید و تخفیفات ۲۱,۰۰۰ ریال، تخفیفات نقدی خرید ۱۴,۰۰۰ ریال و هزینه حمل کالای خریداری شده ۴۷,۰۰۰ ریال. صورت بهای تمام شده کالای خریداری شده مؤسسه برای سال ۱۳۸۷ را تهیه نمایید.

۱۹- بهای تمام شده کالای خریداری شده فروشگاه بهار در سال ۱۳۸۸ مبلغ ۸۴۲,۶۰۰ ریال، موجودی کالای اول دوره آن ۲۱۴,۰۰۰ ریال و موجودی کالای پایان دوره آن ۱۷۶,۰۰۰ ریال می باشد. صورت بهای تمام شده کالای فروش رفته ی فروشگاه بهار برای سال ۱۳۸۸ را تهیه کنید.

۲۰- اطلاعات زیر در مورد فروشگاه شقایق در پایان سال ۱۳۸۷ در دست است:
بهای تمام شده کالای فروش رفته ۶۲۴,۰۰۰ ریال، فروش ۹۷۱,۰۰۰ ریال، برگشت از فروش و تخفیفات ۴۱,۲۰۰ ریال، تخفیفات نقدی فروش ۱۷,۶۰۰ ریال، هزینه حقوق ۱۹۸,۷۰۰ ریال، هزینه حمل و نقل کالا ۲۱,۴۰۰ ریال و سایر هزینه ها ۴۶,۷۰۰ ریال. صورت سود و زیان فروشگاه شقایق برای سال ۱۳۸۷ را تهیه نمایید.

مسائل

- ۱- مؤسسه‌ی بازرگانی هما در سال ۱۳۸۸ فعالیت بازرگانی خود را شروع کرد. رویدادهای زیر طی سال مذکور در مؤسسه اتفاق افتاده است. مطلوب است ثبت رویدادها در دفتر روزنامه‌ی مؤسسه‌ی بازرگانی هما.
- در تاریخ ۸۸/۱/۱۶، مبلغ ۴۶۵,۰۰۰ ریال کالا از شرکت تولیدی آذر بصورت نقد خریداری شد.
- در تاریخ ۸۸/۱/۱۸، مبلغ ۱۷,۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل کالای خریداری شده پرداخت شد.
- در تاریخ ۸۸/۱/۲۵، مبلغ ۷۲۰,۰۰۰ ریال کالا از شرکت سپهر خریداری و ۴۲۰,۰۰۰ ریال آن نقداً پرداخت شد.
- در تاریخ ۸۸/۲/۱۳، مبلغ ۶۸۴,۰۰۰ ریال کالا به فروش رسید و ۴۲۱,۰۰۰ ریال آن نقداً دریافت شد.
- در تاریخ ۸۸/۳/۱۸، مبلغ ۴۶۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۴۰ - ۱۰/۲ خریداری شد.
- در تاریخ ۸۸/۳/۲۸، وجه کالای خریداری شده در ۸۸/۳/۱۸ پرداخت شد.
- در تاریخ ۸۸/۴/۱، مبلغ ۶۷۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۶۰ - ۱۵/۲ خریداری شد.
- در تاریخ ۸۸/۴/۴، مبلغ ۳۲,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده در ۸۸/۴/۱ به فروشنده برگشت داده شد و ۱۸,۰۰۰ ریال تخفیف نیز بابت معیوب بودن کالا از فروشنده تخفیف گرفته شد.
- در تاریخ ۸۸/۴/۱۱، وجه کالای خریداری شده در ۸۸/۴/۱ پرداخت شد.
- در تاریخ ۸۸/۴/۲۰، مبلغ ۴۱۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۵۰ - ۱۰/۲ خریداری شد.
- در تاریخ ۸۸/۴/۲۲، مبلغ ۲۲,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده در ۸۸/۴/۲۰ برگشت داده شد.
- در تاریخ ۸۸/۶/۱۰، وجه کالای خریداری شده در ۸۸/۴/۲۰ پرداخت شد.
- ۲- فروش‌های شرکت بازرگانی شکوفه در سال ۱۳۸۷ به شرح زیر است:
- در تاریخ ۸۷/۱/۱۴، مبلغ ۲۴۶,۰۰۰ ریال کالا بصورت نقد به فروش رسید.
- در تاریخ ۸۷/۱/۲۵، مبلغ ۷۲۱,۰۰۰ ریال کالا به فروش رسید و ۳۸۷,۰۰۰ ریال آن به صورت نقد دریافت شد.
- در تاریخ ۸۷/۳/۱۷، مبلغ ۳۶۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۴۰ - ۱۰/۲ به فروش رسید.
- در تاریخ ۸۷/۳/۲۷، وجه کالای فروخته شده در ۸۷/۳/۱۷ دریافت شد.
- در تاریخ ۸۷/۴/۱، مبلغ ۷۳۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۶۰ - ۱۰/۲ به فروش رسید.
- در تاریخ ۸۷/۴/۳، مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال از کالای فروخته شده در ۸۷/۴/۱ توسط خریدار برگشت داده شد و ۱۸,۰۰۰ ریال تخفیف نیز بابت معیوب بودن کالا در نظر گرفته شد.
- در تاریخ ۸۷/۴/۱۱، وجه کالای فروخته شده در ۸۷/۴/۱ دریافت شد.
- در تاریخ ۸۷/۴/۲۱، مبلغ ۸۴۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۵۰ - ۱۰/۲ به فروش رسید.
- در تاریخ ۸۷/۴/۲۲، مبلغ ۶۴,۰۰۰ ریال از کالای فروخته شده در ۸۷/۴/۲۱ برگشت داده شد.
- در تاریخ ۸۷/۶/۱۱، وجه کالای فروخته شده در ۸۷/۴/۲۱ پرداخت شد.
- مطلوب است:
- الف) ثبت رویدادها در دفتر روزنامه شرکت
- ب) انتقال ثبت‌ها به دفتر کل به شکل T

ج) محاسبه فروش خالص شرکت

۳- رویدادهای زیر در مؤسسه‌ی بازرگانی ندا در سال ۱۳۸۸ اتفاق افتاده است. مطلوب است ثبت این رویدادها در دفتر روزنامه مؤسسه.

در تاریخ ۸۸/۱/۱۴، مبلغ ۵۰ میلیون ریال کالا از شرکت تولیدی مهران خریداری شد.

در تاریخ ۸۸/۱/۲۳، وجه کالای خریداری شده از شرکت تولیدی مهران پرداخت شد.

در تاریخ ۸۸/۱/۲۴، مبلغ ۲۶ میلیون ریال کالا از شرکت بهار خریداری شد.

در تاریخ ۸۸/۳/۳، وجه کالای خریداری شده از شرکت بهار پرداخت شد.

در تاریخ ۸۸/۳/۱۴، مبلغ ۵۰ میلیون ریال کالا از شرکت تولیدی گلها خریداری شد.

در تاریخ ۸۸/۳/۱۸، مبلغ ۱ میلیون ریال از کالای خریداری شده از شرکت تولیدی گلها به آن شرکت برگشت داده شد.

در تاریخ ۸۸/۴/۱۲، مبلغ ۴۶ میلیون ریال کالا به فروش رسید و ۲۱ میلیون ریال آن نقداً دریافت شد.

در تاریخ ۸۸/۴/۲۸، مبلغ ۶۵ میلیون ریال کالا به فروش رسید و ۲۳ میلیون ریال آن به صورت نقد دریافت شد.

۴- مبادلات سال ۱۳۸۸ شرکت ساحل به شرح زیر است:

در تاریخ ۸۸/۱/۱۷، مبلغ ۶۰ میلیون ریال کالا بصورت نسیه از شرکت بستان خریداری شد.

در تاریخ ۸۸/۱/۱۹، مبلغ ۲ میلیون ریال از کالای خریداری شده از شرکت بستان به فروشنده برگشت داده شد.

در تاریخ ۸۸/۱/۲۱، بابت معیوب بودن کالای خریداری شده از شرکت بستان مبلغ یک میلیون ریال تخفیف از خریدار گرفته شد.

در تاریخ ۸۸/۱/۲۷، وجه کالای خریداری شده از شرکت بستان پرداخت شد.

در تاریخ ۸۸/۲/۱، مبلغ ۴۰ میلیون ریال کالا بصورت نسیه به شرکت بیستون فروخته شد.

در تاریخ ۸۸/۲/۱۹، مبلغ ۱ میلیون ریال از کالای فروخته شده به شرکت بیستون برگشت داده شد.

در تاریخ ۸۸/۲/۲۱، بابت معیوب بودن کالای فروخته شده به شرکت بیستون مبلغ ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال تخفیف به آن شرکت اعطا شد.

در تاریخ ۸۸/۲/۲۷، وجه کالای فروخته شده به شرکت بیستون دریافت شد.

در تاریخ ۸۸/۳/۱، مبلغ ۲۵ میلیون ریال کالا بصورت نقد از شرکت نیکان خریداری شد.

در تاریخ ۸۸/۳/۵، مبلغ ۲ میلیون ریال از کالای خریداری شده از شرکت نیکان به آن شرکت برگشت داده شد.

در تاریخ ۸۸/۳/۸، مبلغ ۳۸ میلیون ریال کالا بصورت نسیه از شرکت پیام خریداری شد و ۸۵۰,۰۰۰ ریال بابت هزینه حمل آن پرداخت شد.

در تاریخ ۸۸/۳/۱۲، مبلغ ۹۰۰,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده از شرکت پیام به آن شرکت برگشت داده شد.

در تاریخ ۸۸/۴/۲۷، وجه کالای خریداری شده از شرکت پیام پرداخت شد.

در تاریخ ۸۸/۵/۱، مبلغ ۴۵ میلیون ریال کالا بصورت نسیه به شرکت ماهان فروخته شد.

در تاریخ ۸۸/۵/۴، مبلغ ۲ میلیون ریال از کالای فروخته شده به شرکت ماهان برگشت داده شد.

در تاریخ ۸۸/۲/۲۱، بابت معیوب بودن کالای فروخته شده به شرکت ماهان مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال تخفیف به آن شرکت اعطا شد.

در تاریخ ۸۸/۷/۳، وجه کالای فروخته شده به شرکت ماهان دریافت شد.

در تاریخ ۸۸/۸/۱، مبلغ ۸۵ میلیون ریال کالا از شرکت تابان نقداً خریداری شد. شرکت تابان به خریدارانی که بیشتر از ۸۰ میلیون ریال کالا خریداری کنند یک درصد تخفیف تجاری اعطا می کند. مطلوب است:

- الف) ثبت رویدادها در دفتر روزنامه‌ی شرکت ساحل.
- ب) ثبت رویدادها در دفاتر شرکت‌هایی که به شرکت ساحل کالا فروخته‌اند.
- ج) ثبت رویدادها در دفاتر شرکت‌هایی که از شرکت ساحل کالا خریداری کرده‌اند.
- ۵- مبادله‌ی زیر را دفتر روزنامه‌ی شرکت پائیزان و شرکت بهاره ثبت کنید.
- شرکت پائیزان در تاریخ ۸۸/۱۷ مبلغ ۱۸ میلیون ریال کالا به صورت نقد از شرکت بهاره خریداری کرد. شرکت بهاره برای خریدهای بیشتر از ۱۰ میلیون ریال، کالاهایش را با ۶ درصد تخفیف به فروش می‌رساند. لذا وجه پرداختی توسط شرکت پائیزان بابت این معامله ۱۶۹۲۰,۰۰۰ ریال می‌گردد.
- ۶- اطلاعات زیر در مورد موجودی کالای شرکت سحاب در سال ۱۳۸۷ در دست است.

شرح	تاریخ	تعداد (مقدار)	قیمت یک واحد	قیمت کل
موجودی کالای اول دوره	۱۳۸۷/۱/۱	۴۴۰ واحد	۴۰۰ ریال	۱۷۶,۰۰۰
خرید کالا	۱۳۸۷/۴/۲۱	۶۰۰ واحد	۴۲۰ ریال	۲۵۲,۰۰۰
خرید کالا	۱۳۸۷/۸/۱۲	۷۰۰ واحد	۴۸۰ ریال	۳۳۶,۰۰۰
خرید کالا	۱۳۸۷/۱۱/۲۱	۲۶۰ واحد	۵۰۰ ریال	۱۳۰,۰۰۰
جمع		۲,۰۰۰ کیلو		۸۹۴,۰۰۰

- در صورتی که طی سال ۱۳۸۷ مقدار ۱۴۰۰ کیلو از این محصولات به فروش رسیده و مابقی آن (یعنی ۶۰۰ کیلو) در پایان دوره باقی مانده باشد، بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره و همچنین بهای تمام شده کالای فروش رفته را با استفاده از روش‌های میانگین موزون، FIFO و LIFO تعیین کنید.
- ۷- با استفاده از اطلاعات سؤال قبل، در صورتی که کالاهای فروش رفته شرکت سپند در سال ۱۳۸۷ شامل ۲۰۰ کیلو از موجودی اول دوره، ۶۰۰ کیلو کالای خریداری شده در ۸۷/۴/۲۱ و ۴۰۰ کیلو از کالای خریداری شده در ۸۷/۸/۱۲ باشد، با استفاده از روش شناسایی ویژه، بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره و همچنین بهای تمام شده کالای فروش رفته شرکت در سال ۱۳۸۷ را محاسبه کنید.
- ۸- اطلاعات زیر در مورد فروشگاه نیلو در پایان سال ۱۳۸۸ در دست است:

نام حساب	مانده بدهکار	مانده بستانکار
فروش		۸۷۶,۰۰۰
برگشت از فروش و تخفیفات	۲۱,۴۰۰	
تخفیفات نقدی فروش	۲۸,۰۰۰	
خرید	۴۷۴,۰۰۰	
برگشت از خرید و تخفیفات		۲۴,۲۰۰
تخفیفات نقدی خرید		۱۷,۸۰۰
هزینه‌ی حمل کالای خریداری شده	۳۴,۰۰۰	
موجودی کالای اول دوره	۱۰۴,۰۰۰	
هزینه‌ی حقوق	۱۲۵,۰۰۰	
هزینه‌ی تلفن و پست	۲۱,۴۰۰	
هزینه‌ی حمل و نقل	۱۴,۶۰۰	
سایر هزینه‌ها	۱۳,۲۰۰	

موجودی کالای پایان دوره نیز ۹۷,۰۰۰ ریال است.

مطلوب است:

الف) تهیه‌ی صورت بهای تمام شده کالای خریداری شده برای سال ۱۳۸۸.

ب) تهیهی صورت بهای تمام شدهی کالای فروش رفته برای سال ۱۳۸۸.

ج) تهیهی صورت سود و زیان برای سال ۱۳۸۸.

۹- اطلاعات زیر در مورد موجودی کالای شرکت صدف در سال ۱۳۸۹ در دست است:

شرح	تاریخ	مقدار	قیمت یک واحد
موجودی کالای اول دوره	۱۳۸۹/۱/۱	۴۰۰ کیلو	۵۰۰ ریال
خرید مرحله اول	۱۳۸۹/۲/۸	۸۰۰ کیلو	۵۷۵ ریال
فروش مرحله اول	۱۳۸۹/۴/۱۹	۱۰۰۰ کیلو	—
خرید مرحله دوم	۱۳۸۹/۱۰/۲۱	۵۵۰ کیلو	۶۰۰
خرید مرحله سوم	۱۳۸۹/۱۱/۱	۵۰۰ کیلو	۶۰۰
فروش مرحله دوم	۱۳۸۹/۱۲/۱۸	۷۰۰ کیلو	—

در روش شناسایی ویژه فرض کنید ۲۵۰ واحد از فروش اول از موجودی کالای اول دوره و بقیه از محل خرید اول بوده و ۳۰۰ کیلو از فروش دوم از محل خرید مرحلهی دوم و بقیه از خرید مرحله سوم بوده است.

با فرض استفاده از روش ثبت ادواری موجودی کالا، مطلوب است محاسبهی بهای تمام شده کالای فروش رفته با استفاده از روش‌های زیر:

۱- روش شناسایی

۲- روش میانگین موزون

۳- روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO)

۴- روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO)

۱۰- با توجه به اطلاعات سؤال قبل، با فرض استفاده از روش ثبت دائمی موجودی کالا، بهای تمام شده کالای فروش رفته

را با استفاده از روش‌های زیر محاسبه کنید:

۱- روش شناسایی ویژه

۲- روش میانگین موزون

۳- روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO)

۴- روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO)

۱۱- اطلاعات زیر در مورد فروشگاه روشن در پایان سال ۱۳۸۹ در دست است:

مانده بستانکار	مانده بدهکار	نام حساب
۶۴۲,۱۰۰		فروش
	۱۱,۴۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات
	۶۷۴,۰۰۰	خرید
۱۴,۱۰۰		تخفیفات نقدی خرید
	۲۳,۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده
	۸۴,۰۰۰	موجودی کالای اول دوره
	۸۷,۴۰۰	هزینه حقوق
	۲۱,۴۰۰	هزینه آب و برق
	۱۷,۲۰۰	سایر هزینه‌ها

موجودی کالای پایان دوره نیز ۶۷۰۰۰ ریال می باشد.

مطلوب است:

الف) تهیه صورت بهای تمام شده کالای خریداری شده برای سال ۱۳۸۹.

ب) تهیه صورت بهای تمام شده کالای فروش رفته برای سال ۱۳۸۹.

ج) تهیه صورت سود و زیان برای سال ۱۳۸۹.

سؤالات چهار گزینه‌ای

- ۱- در کدام یک از گزینه‌های زیر مفهوم واحدهای بازرگانی بیان شده است؟
 الف) مؤسساتی نظیر تعمیرگاه‌ها، هتل‌ها و واحدهای حسابرسی که خدماتی را به مشتریان ارائه می‌کنند.
 ب) واحدهای که کالاهایی را خریداری کرده و بدون آن‌که تغییر شکل بدهند به فروش می‌رسانند.
 ج) واحدهایی که مواد اولیه و کالاهایی را خریداری می‌کنند و آن‌ها را تغییر شکل می‌دهند و یا به کالای دیگری تبدیل نموده و آنها را به فروش می‌رسانند.
 د) همه‌ی موارد فوق در مورد مؤسسات بازرگانی صحیح اند.
- ۲- در کدام یک از روش‌های زیر، بهای تمام شده کالای موجود به طور مستمر در طول دوره‌ی مالی در مدارک حسابداری منعکس است؟
 الف) روش ثبت دائمی ب) روش ثبت ادواری ج) گزینه‌ی الف و ب هر دو صحیح است د) هیچ کدام
- ۳- شرکت شادمان مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال کالا خریداری کرد و ۳۵۰,۰۰۰ ریال آن را بصورت نقد پرداخت نمود. بابت این رویداد کدام یک از ثبت‌های زیر در دفتر روزنامه شرکت انجام می‌شود؟
 الف) حساب خرید مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار.
 ب) حساب خرید مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب‌های پرداختی مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار.
 ج) حساب خرید مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار، حساب‌های دریافتی مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال بدهکار و صندوق ۳۵۰,۰۰۰ ریال بدهکار.
 د) حساب خرید مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار، حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال بستانکار و صندوق ۳۵۰,۰۰۰ ریال بستانکار.
- ۴- با توجه به اطلاعات سؤال ۳ فرض کنید مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده به فروشنده برگشت داده شده باشد. کدام یک از گزینه‌های زیر ثبت صحیح این رویداد را نشان می‌دهد؟
 الف) حساب خرید مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال بستانکار و حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال بدهکار.
 ب) حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال بدهکار و برگشت از خرید و تخفیفات مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال بستانکار.
 ج) حساب‌های دریافتی مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال بدهکار و برگشت از خرید و تخفیفات مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال بستانکار.
 د) حساب صندوق مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال بدهکار و برگشت از خرید و تخفیفات مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال بستانکار.
- ۵- با توجه به اطلاعات سؤال ۳ فرض کنید مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال بابت معیوب بودن قسمتی از کالای خریداری شده از فروشنده تخفیف گرفته شده باشد. کدام یک از گزینه‌های زیر ثبت صحیح این رویداد را نشان می‌دهد؟
 الف) حساب خرید مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال بستانکار و حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال بدهکار.
 ب) حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال بدهکار و برگشت از خرید و تخفیفات مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال بستانکار.
 ج) حساب‌های دریافتی مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال بدهکار و برگشت از خرید و تخفیفات مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال بستانکار.
 د) حساب صندوق مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال بدهکار و برگشت از خرید و تخفیفات مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال بستانکار.
- ۶- با توجه به اطلاعات سؤالات ۳، ۴ و ۵ هنگام پرداخت باقیمانده وجه کالای خریداری شده به فروشنده کدام یک از ثبت‌های زیر در دفتر روزنامه شرکت شادمان انجام می‌گیرد؟
 الف) حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال بستانکار.

- ب) حساب‌های پرداختنی مبلغ ۱۳۵,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۱۳۵,۰۰۰ ریال بستانکار.
- ج) حساب‌های پرداختنی مبلغ ۴۷۳,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۴۷۳,۰۰۰ ریال بستانکار.
- د) حساب‌های پرداختنی مبلغ ۱۲۳,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۱۲۳,۰۰۰ ریال بستانکار.
- ۷- شرکت گنجینه مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال کالا به فروش رساند و ۵۰۰,۰۰۰ ریال آن را بصورت نقد دریافت کرد. بابت این رویداد کدام یک از ثبت‌های زیر در دفتر روزنامه شرکت انجام می‌شود؟
- الف) حساب فروش مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار و حساب صندوق مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار.
- ب) حساب فروش مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار و حساب‌های دریافتنی مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار.
- ج) حساب فروش مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار، حساب‌های دریافتنی مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار و صندوق ۵۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار.
- د) حساب فروش مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار، حساب‌های پرداختنی مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار و صندوق ۵۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار.
- ۸- با توجه به اطلاعات سؤال ۷ فرض کنید مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال از کالای فروش رفته به فروشنده برگشت داده شده باشد. کدام یک از گزینه‌های زیر ثبت صحیح این رویداد را نشان می‌دهد؟
- الف) حساب فروش مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب‌های دریافتنی مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال بستانکار.
- ب) حساب‌های دریافتنی مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال بستانکار و برگشت از فروش و تخفیفات مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال بدهکار.
- ج) حساب‌های دریافتنی مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال بدهکار و برگشت از فروش و تخفیفات مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال بستانکار.
- د) حساب صندوق مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال بستانکار و برگشت از فروش و تخفیفات مبلغ ۲۵,۰۰۰ ریال بدهکار.
- ۹- با توجه به اطلاعات سؤال ۷ فرض کنید مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال بابت معیوب بودن قسمتی از کالای فروش رفته به خریدار تخفیف داده شده باشد. کدام یک از گزینه‌های زیر ثبت صحیح این رویداد را نشان می‌دهد؟
- الف) حساب فروش مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب‌های دریافتنی مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال بستانکار.
- ب) حساب‌های دریافتنی مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال بستانکار و برگشت از فروش و تخفیفات مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال بدهکار.
- ج) حساب‌های دریافتنی مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال بدهکار و برگشت از فروش و تخفیفات مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال بستانکار.
- د) حساب صندوق مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال بستانکار و برگشت از فروش و تخفیفات مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال بدهکار.
- ۱۰- با توجه به اطلاعات سؤالات ۷، ۸ و ۹ هنگام دریافت باقیمانده وجه کالای فروش رفته کدام یک از ثبت‌های زیر در دفتر روزنامه شرکت گنجینه انجام می‌گیرد؟
- الف) حساب‌های دریافتنی مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار و حساب صندوق مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار.
- ب) حساب‌های دریافتنی مبلغ ۲۷۵,۰۰۰ ریال بستانکار و حساب صندوق مبلغ ۲۷۵,۰۰۰ ریال بدهکار.
- ج) حساب‌های دریافتنی مبلغ ۷۵۴,۰۰۰ ریال بستانکار و حساب صندوق مبلغ ۷۵۴,۰۰۰ ریال بدهکار.
- د) حساب‌های دریافتنی مبلغ ۲۵۴,۰۰۰ ریال بستانکار و حساب صندوق مبلغ ۲۵۴,۰۰۰ ریال بدهکار.
- ۱۱- شرکت یادگار مبلغ ۵۱۰,۰۰۰ ریال کالا خریداری کرد و ۳۵۰,۰۰۰ ریال آن را بصورت نقد پرداخت نمود. از آنجا که خرید مزبور از نظر فروشنده عمده تلقی می‌شود، فروشنده بابت این خرید ۱۰,۰۰۰ ریال به شرکت یادگار تخفیف تجاری اعطا نمود. لذا فاکتور خرید به مبلغ ۵۱۰,۰۰۰ ریال نوشته شد و ۱۰,۰۰۰ ریال از آن کسر گردید، لذا خالص فاکتور خرید ۵۰۰,۰۰۰ ریال شده است. بابت این رویداد کدام یک از ثبت‌های زیر در دفتر روزنامه شرکت انجام می‌شود؟
- الف) حساب خرید مبلغ ۵۱۰,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۵۱۰,۰۰۰ ریال بستانکار.
- ب) حساب خرید مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب‌های پرداختنی مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بستانکار.

ج) حساب خرید مبلغ ۵۱۰,۰۰۰ ریال بدهکار، حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۶۰,۰۰۰ ریال بستانکار و صندوق ۳۵۰,۰۰۰ ریال بستانکار.

د) حساب خرید مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال بدهکار، حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال بستانکار و صندوق ۳۵۰,۰۰۰ ریال بستانکار.

۱۲- با توجه به اطلاعات سؤال ۱۱ چنانچه مبلغ ۱۵,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده به فروشنده برگشت داده شده باشد و هم‌چنین بابت معیوب بودن قسمتی از کالای خریداری شده مبلغ ۱۲,۰۰۰ ریال از فروشنده تخفیف گرفته شده باشد، هنگام پرداخت باقیمانده وجه کالای خریداری شده به فروشنده کدام‌یک از ثبت‌های زیر در دفتر روزنامه شرکت شادمان انجام می‌گیرد؟

الف) حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال بستانکار.

ب) حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۳۵,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۱۳۵,۰۰۰ ریال بستانکار.

ج) حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۳۳,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۱۳۳,۰۰۰ ریال بستانکار.

د) حساب‌های پرداختی مبلغ ۱۲۳,۰۰۰ ریال بدهکار و حساب صندوق مبلغ ۱۲۳,۰۰۰ ریال بستانکار.

۱۳- موجودی مواد و کالا به دارایی‌هایی اطلاق می‌شود که:

الف) برای فروش در روال عادی عملیات واحد تجاری نگهداری می‌شود.

ب) به منظور ساخت محصول یا ارائه خدمات در فرایند تولید قرار دارد.

ج) به منظور ساخت محصول یا ارائه خدمات، خریداری شده و نگهداری می‌شود.

د) همه موارد فوق.

۱۴- موجودی‌های مواد و کالا شامل کدام‌یک از موارد زیر نیست؟

الف) ملزومات مصرفی و مواد خام (ب) موجودی‌های کالای آماده برای فروش

ج) محصولات در جریان ساخت (د) حساب‌های جاری با اشخاص

۱۵- در روش (سیستم) ثبت ادواری، هنگام خرید کالا حساب بدهکار می‌شود و هنگام فروش کالا، کاهش موجودی در دفاتر ثبت.....

الف) خرید - می‌گردد (ب) خرید - نمی‌گردد

ج) موجودی کالا - می‌گردد (د) موجودی کالا - نمی‌گردد

۱۶- در روش (سیستم) ثبت دائمی، هنگام خرید کالا حساب بدهکار می‌شود و هنگام فروش کالا، کاهش موجودی در دفاتر ثبت.....

الف) خرید - می‌گردد (ب) خرید - نمی‌گردد

ج) موجودی کالا - می‌گردد (د) موجودی کالا - نمی‌گردد

با توجه به اطلاعات زیر به سؤالات ۱۷ تا ۲۴ پاسخ دهید.

موجودی اول دوره ۱۰۰ واحد از قرار هر واحد ۱۰۰۰ ریال.

خرید اول ۲۵۰ واحد از قرار هر واحد ۱,۰۵۰ ریال.

خرید دوم ۳۵۰ واحد از قرار هر واحد ۱,۱۲۰ ریال.

خرید سوم ۳۰۰ واحد از قرار هر واحد ۱,۲۰۰ ریال.

تعداد کالای فروش رفته طی دوره ۸۰۰ واحد.

۱۷- بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته با روش شناسائی ویژه چه قدر است؟ (فرض کنید کل موجودی اول دوره و خرید

اول و همچنین ۲۷۰ واحد از خرید دوم و ۱۸۰ واحد از خرید سوم به فروش رسیده است.)
 الف) ۸۷۴,۵۰۰ ریال ب) ۹۰۹,۵۰۰ ریال ج) ۸۹۱,۶۰۰ ریال د) ۸۸۰,۹۰۰ ریال
 ۱۸- با در نظر گرفتن مفروضات سؤال قبل بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره با روش شناسائی ویژه چقدر است؟

الف) ۲۴۰,۰۰۰ ریال ب) ۲۰۵,۰۰۰ ریال ج) ۲۲۲,۹۰۰ ریال د) ۲۳۳,۶۰۰ ریال
 ۱۹- بهای تمام شده کالای فروش رفته با روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO) چقدر است؟
 الف) ۸۷۴,۵۰۰ ریال ب) ۹۰۹,۵۰۰ ریال ج) ۸۹۱,۶۰۰ ریال د) ۸۸۰,۹۰۰ ریال
 ۲۰- بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره با روش اولین صادره از آخرین وارده (LIFO) چقدر است؟
 الف) ۲۴۰,۰۰۰ ریال ب) ۲۰۵,۰۰۰ ریال ج) ۲۲۲,۹۰۰ ریال د) ۲۳۳,۶۰۰ ریال
 ۲۱- بهای تمام شده کالای فروش رفته با روش میانگین موزون چقدر است؟
 الف) ۸۷۴,۵۰۰ ریال ب) ۹۰۹,۵۰۰ ریال ج) ۸۹۱,۶۰۰ ریال د) ۸۸۰,۹۰۰ ریال
 ۲۲- بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره با روش میانگین موزون چقدر است؟
 الف) ۲۴۰,۰۰۰ ریال ب) ۲۰۵,۰۰۰ ریال ج) ۲۲۲,۹۰۰ ریال د) ۲۳۳,۶۰۰ ریال
 ۲۳- بهای تمام شده کالای فروش رفته با روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO) چقدر است؟
 الف) ۸۷۴,۵۰۰ ریال ب) ۹۰۹,۵۰۰ ریال ج) ۸۹۱,۶۰۰ ریال د) ۸۸۰,۹۰۰ ریال

۲۴- بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره با روش اولین صادره از اولین وارده (FIFO) چقدر است؟
 الف) ۲۴۰,۰۰۰ ریال ب) ۲۰۵,۰۰۰ ریال ج) ۲۲۲,۹۰۰ ریال د) ۲۳۳,۶۰۰ ریال

مثال جامع در مورد خرید و فروش کالا

عملیات مالی زیر در مؤسسه‌ی بازرگانی سپهر طی سه ماهه اول سال ۱۳۸۸ اتفاق افتاده است.

در تاریخ ۱۳۸۸/۱/۱۸، مبلغ ۹۷۵,۰۰۰ ریال کالا به صورت نسیه خریداری شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۱/۲۴، مبلغ ۷۴۶,۰۰۰ ریال کالا خریداری شد و مبلغ ۴۸۰,۰۰۰ ریال آن به صورت نقد پرداخت شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۱/۲۷، مبلغ ۲۱,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده در تاریخ ۱۳۸۸/۱/۱۸ به فروشنده برگشت داده شد و

همچنین مبلغ ۱۷,۰۰۰ ریال بابت معیوب بودن بخشی از کالای مذکور به فروشنده برگشت داده شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۱/۲۸، وجه کالای خریداری شده در تاریخ ۱۳۸۸/۱/۱۸ پرداخت شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱، مبلغ ۸۳۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۴۵ - ۱۰/۲ خریداری شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۳، مبلغ ۱۴,۰۰۰ ریال از کالای خریداری شده در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱ به فروشنده برگشت داده شد و

همچنین مبلغ ۱۶,۰۰۰ ریال بابت معیوب بودن بخشی از کالای مذکور به فروشنده برگشت داده شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱۱، وجه کالای خریداری شده در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱ پرداخت شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱۴، مبلغ ۹۸۰,۰۰۰ ریال کالا به فروش رسید و مبلغ ۶۱۰,۰۰۰ ریال آن به صورت نقد دریافت شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱۷، مبلغ ۱۹,۰۰۰ ریال از کالای فروش رفته در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱۴ برگشت شد و همچنین بابت معیوب

بودن بخشی از کالای فروش رفته، مبلغ ۲۲,۰۰۰ ریال تخفیف به مشتری داده شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۱، مبلغ ۴۲۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۳۰ - ۱۰/۱ به فروش رسید.

در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۴، مبلغ ۷۳۰,۰۰۰ ریال کالا با شرط ن/۴۰ - ۱۰/۲ به فروش رسید.

در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۷، بابت معیوب بودن بخشی از کالای فروش رفته در ۸۸/۳/۴ مبلغ ۳۰,۰۰۰ ریال به مشتریان تخفیف داده

شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۱۴، وجه کالای فروش رفته در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۴ دریافت شد.

در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۳۰، وجه کالای فروش رفته در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۱ دریافت شد.

رویدادهای فوق را در دفتر روزنامه‌ی مؤسسه‌ی بازرگانی سپهر ثبت نمائید.

دفتر روزنامه

شماره ی سند حسابداری	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	۸۸/۱/۱۸	خرید کالا حساب های پرداختی بابت خرید کالا به صورت نسیه		۹۷۵,۰۰۰	۹۷۵,۰۰۰
	۸۸/۱/۲۴	خرید کالا صندوق حساب های پرداختی بابت خرید کالا به صورت نقد و نسیه		۷۴۶,۰۰۰	۴۸۰,۰۰۰ ۲۶۶,۰۰۰
	۸۸/۱/۲۷	حساب های پرداختی برگشت از خرید و تخفیفات بابت معیوب بودن و برگشت بخشی از کالای خریداری شده		۳۸,۰۰۰	۳۸,۰۰۰
	۸۸/۱/۲۸	حساب های پرداختی صندوق بابت پرداخت وجه کالای خریداری شده در ۸۸/۱/۱۸		۹۳۷,۰۰۰	۹۳۷,۰۰۰
	۸۸/۲/۱	خرید کالا حساب های پرداختی بابت خرید کالا با شرط ن/۴۵ - ۱۰/۲		۸۳۰,۰۰۰	۸۳۰,۰۰۰
	۸۸/۲/۳	حساب های پرداختی برگشت از خرید و تخفیفات بابت معیوب بودن و برگشت بخشی از کالای خریداری شده		۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰
	۸۸/۲/۱۱	حساب های پرداختی تخفیفات نقدی خرید صندوق بابت پرداخت وجه کالای خریداری شده در ۸۸/۲/۱		۸۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۰ ۷۸۴,۰۰۰
	۸۸/۲/۱۴	صندوق حساب های دریافتی فروش کالا بابت فروش کالا به صورت نقد و نسیه		۶۱۰,۰۰۰ ۳۷۰,۰۰۰	۹۸۰,۰۰۰
	۸۸/۲/۱۷	برگشت از فروش و تخفیفات حساب های دریافتی بابت معیوب بودن و برگشت بخشی از کالای فروش رفته		۴۱,۰۰۰	۴۱,۰۰۰
	۸۸/۳/۱	حساب های دریافتی فروش بابت فروش کالا به صورت نسیه با شرط ن/۳۰ - ۱۰/۱		۴۲۰,۰۰۰	۴۲۰,۰۰۰
	۸۸/۳/۴	حساب های دریافتی فروش بابت فروش کالا به صورت نسیه با شرط ن/۴۰ - ۱۰/۲		۷۳۰,۰۰۰	۷۳۰,۰۰۰
	۸۸/۳/۷	برگشت از فروش و تخفیفات حساب های دریافتی تخفیف بابت معیوب بودن بخشی از کالای فروش رفته		۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰
	۸۸/۳/۱۴	صندوق تخفیفات نقدی فروش حساب های دریافتی بابت دریافت وجه کالای فروش رفته در تاریخ ۸۸/۳/۴		۶۸۶,۰۰۰ ۱۴,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰
	۸۸/۳/۳۰	صندوق حساب های دریافتی بابت دریافت وجه کالای فروش رفته در ۸۸/۳/۱		۴۲۰,۰۰۰	۴۲۰,۰۰۰

مثال جامع در مورد موجودی کالا

مثال ۲: اطلاعات زیر در ارتباط با موجودی کالای شرکت شایسته در دست است:

تاریخ	شرح	مقدار به کیلو	قیمت واحد	مبلغ کل
۸۲/۱/۱	موجودی کالای اول دوره	۱۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰
۸۲/۱/۲۴	خرید کالا	۲۵۰	۱۰۹۰	۲۷۲۵۰۰
۸۲/۱/۲۹	فروش مرحله اول	۱۵۰	۱۹۰۰	۲۸۵,۰۰۰
۸۲/۲/۵	خرید کالا	۱۵۰	۹۵۰	۱۴۲۵۰۰
۸۲/۳/۱۲	فروش مرحله دوم	۲۰۰	۲۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰
۸۲/۴/۲۴	فروش مرحله سوم	۱۲۰	۱۹۵۰	۲۳۴,۰۰۰
۸۲/۸/۱۹	خرید کالا	۴۰۰	۱۱۰۰	۴۴۰,۰۰۰
۸۲/۱۰/۱	فروش مرحله چهارم	۲۶۰	۲۰۵۰	۵۳۳,۰۰۰
۸۲/۱۱/۵	خرید کالا	۱۰۰	۱۱۵۰	۱۱۵,۰۰۰

در صورتی که فروش مرحله اول از محل خریدهای ۸۲/۱/۲۴، ۱۰۰ کیلو از فروش مرحله دوم از محل موجودی اول دوره و مابقی آن از محل خریدهای ۸۲/۲/۵، ۸۰ کیلو از فروش مرحله سوم از محل خریدهای ۸۲/۱/۲۴ و مابقی آن از محل خریدهای ۸۲/۲/۵ و فروش مرحله چهارم از محل خریدهای ۸۲/۸/۱۹ باشد، مطلوب است محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته و بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره با هر کدام از چهار روش، شناسایی ویژه، میانگین موزون، اولین صادره از اولین وارده و اولین صادره از آخرین وارده.

الف) روش شناسایی ویژه

جدول محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته به روش شناسایی ویژه

فروشها	تعداد (مقدار)	از محل	بهای تمام شده یک واحد	جمع بهای تمام شده
مرحله اول	۱۵۰	خرید ۸۲/۱/۲۴	۱,۰۹۰	۱۶۳,۵۰۰
مرحله دوم	۱۰۰	موجودی اول دوره	۱۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰
	۱۰۰	خرید ۸۲/۲/۵	۹۵۰	۹۵,۰۰۰
مرحله سوم	۸۰	خرید ۸۲/۱/۲۴	۱۰۹۰	۸۷,۲۰۰
	۴۰	خرید ۸۲/۲/۵	۹۵۰	۳۸,۰۰۰
مرحله چهارم	۲۶۰	خرید ۸۲/۸/۱۹	۱,۱۰۰	۲۸۶,۰۰۰
جمع	۷۳۰			۷۶۹,۷۰۰

همانطور که ملاحظه می شود، بهای تمام شده کالای فروش رفته در سال ۱۳۸۲ جمعاً ۷۶۹۷۰۰ ریال است. برای به دست آوردن بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره می توان رقم فوق را از بهای تمام شده کالای آماده برای فروش کسر نمود.

بهای تمام شده کالای فروش رفته - بهای تمام شده کالای آماده برای فروش = بهای تمام شده موجودی کالای

پایان دوره

برای به دست آوردن بهای تمام شده کالای آماده برای فروش باید کل خریدهای دوره را با موجودی کالای اول دوره

جمع می کنیم.

$1070,000 = 115,000 + 440,000 + 142500 + 272500 + 100,000$ = بهای تمام شده‌ی کالای آماده برای فروش
 بهای تمام شده کالای فروش رفته - بهای تمام شده کالای آماده برای فروش = بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره
 $1070,000 - 769700 = 300300$

بنابراین بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره ۳۰۰۳۰۰ ریال است.

البته بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره را به صورت زیر نیز می‌توان محاسبه نمود:

جدول محاسبه بهای تمام شده‌ی موجودی کالای پایان دوره به روش شناسایی ویژه

موجودی پایان دوره	تعداد (مقدار)	بهای تمام شده یک واحد	جمع بهای تمام شده
از محل خرید ۸۲/۱/۲۴	۲۰	۱,۰۹۰	۲۱,۴۰۰
از محل خرید ۸۲/۲/۵	۱۰	۹۵۰	۹,۵۰۰
از محل خرید ۸۲/۸/۱۹	۱۴۰	۱,۱۰۰	۱۵۴,۰۰۰
از محل خرید ۸۲/۱۱/۵	۱۰۰	۱,۱۵۰	۱۱۵,۰۰۰
جمع	۲۷۰		۳۰۰,۳۰۰

ب) روش میانگین موزون

در روش میانگین موزون بهای تمام شده‌ی کالای آماده برای فروش را بر تعداد (مقدار) کالای آماده برای فروش تقسیم می‌کنیم تا میانگین موزون بهای تمام شده‌ی یک واحد بدست آید. قبلاً ملاحظه کردید که بهای تمام شده‌ی کالای آماده برای فروش شرکت شایسته در سال ۱۳۸۲ مبلغ ۱,۰۷۰,۰۰۰ ریال و تعداد کالای آماده فروش (موجودی اول دوره بعلاوه کل خریدهای طی دوره) ۱۰۰۰ کیلو است. لذا میانگین موزون بهای تمام شده‌ی یک واحد از کالای آماده فروش شرکت شایسته در سال ۱۳۸۲ معادل ۱,۰۷۰ ریال ($1,070,000 \div 1,000 = 1,070$) است. بنابراین، بهای تمام شده‌ی کالای فروش رفته در روش میانگین موزون ۷۸۸,۱۰۰ ریال ($730 \times 1,070$) و بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره‌ی آن ۲۸۸,۹۰۰ ریال ($270 \times 1,070 = 288,900$) تعیین می‌شود.

ج) روش اولین صادره از اولین وارده

همان‌طور که قبلاً نیز گفته شد، در روش اولین صادره از اولین وارده فرض می‌شود که کالاهایی که زودتر خریداری شده‌اند زودتر نیز به فروش رسیده‌اند. بنابراین موجودی کالای آخر دوره از خریدهای آخر سال مربوط می‌شود. در شرکت شایسته از ۱۰۰۰ واحد کالای آماده برای فروش ۷۳۰ واحد آن طی سال به فروش رسیده و ۲۷۰ واحد آن در پایان دوره باقی مانده است. بهای تمام شده ۷۳۰ واحد کالای فروش رفته در روش اولین صادره از اولین وارده فرض می‌شود که به ترتیب از موجودی اول دوره و خریدهای زیر بوده است:

محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته به روش اولین صادره از اولین وارده

شرح	تعداد (مقدار)	فی	مبلغ کل
از محل موجودی اول دوره	۱۰۰	۱,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰
از محل خرید ۸۲/۱/۲۴	۲۵۰	۱,۰۹۰	۲۷۲,۵۰۰
از محل خرید ۸۲/۲/۵	۱۵۰	۹۵۰	۱۴۲,۵۰۰
از محل خرید ۸۲/۸/۱۹	۲۳۰	۱,۱۰۰	۲۵۳,۰۰۰
جمع	۷۳۰		۷۶۸,۰۰۰

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش رفته ۷۶۸,۰۰۰ ریال است. برای محاسبه بهای تمام‌شده موجودی کالای پایان دوره می‌توان بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش رفته را از بهای تمام‌شده‌ی کالای آماده برای فروش کسر نمود

$$\text{بنابراین:} \quad ۳۰۲,۰۰۰ = ۱,۰۷۰,۰۰۰ - ۷۶۸,۰۰۰ = \text{بهای تمام‌شده موجودی کالای پایان دوره}$$

البته بهای تمام‌شده‌ی موجودی کالای پایان دوره را به صورت زیر نیز می‌توان محاسبه نمود:
محاسبه بهای تمام‌شده‌ی موجودی کالای پایان دوره به روش اولین صادره از اولین وارده

شرح	تعداد (مقدار)	فی	مبلغ کل
از محل خرید ۸۲/۸/۱۹	۱۷۰	۱,۱۰۰	۱۸۷,۰۰۰
از محل خرید ۸۲/۱۱/۵	۱۰۰	۱,۱۵۰	۱۱۵,۰۰۰
جمع	۲۷۰		۳۰۲,۰۰۰

د) روش اولین صادره از آخرین وارده

همان‌طور که قبلاً نیز گفته شد، در روش اولین صادره از آخرین وارده فرض می‌شود که کالاهایی که دیرتر خریداری شده‌اند زودتر به فروش رسیده‌اند. بنابراین موجودی کالای آخر دوره از محل موجودی کالای اول دوره و خریدهای اول سال است. در شرکت شایسته از ۱۰۰۰ واحد کالای آماده برای فروش ۷۳۰ واحد آن طی سال به فروش رسیده و ۲۷۰ واحد آن در پایان دوره باقی مانده است. بهای تمام‌شده‌ی ۷۳۰ واحد کالای فروش رفته در روش اولین صادره از اولین وارده فرض می‌شود که به ترتیب از آخرین خریدها بشرح زیر بوده است:

محاسبه‌ی بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش رفته به روش اولین صادره از اولین وارده

شرح	تعداد (مقدار)	فی	مبلغ کل
از محل خرید ۸۲/۱۱/۵	۱۰۰	۱,۱۵۰	۱۱۵,۰۰۰
از محل خرید ۸۲/۸/۱۹	۴۰۰	۱,۱۰۰	۴۴۰,۰۰۰
از محل خرید ۸۲/۲/۵	۱۵۰	۹۵۰	۱۴۲,۵۰۰
از محل خرید ۸۲/۱/۲۴	۸۰	۱,۰۹۰	۸۷,۲۰۰
جمع	۷۳۰		۷۸۴,۷۰۰

همان‌طور که ملاحظه می‌شود بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش رفته ۷۸۴,۷۰۰ ریال است. برای محاسبه بهای تمام‌شده‌ی موجودی کالای پایان دوره می‌توان بهای تمام‌شده‌ی کالای فروش رفته را از بهای تمام‌شده‌ی کالای آماده برای فروش کسر نمود بنابراین:

$$۲۸۵,۳۰۰ = ۱,۰۷۰,۰۰۰ - ۷۸۴,۷۰۰ = \text{بهای تمام‌شده موجودی کالای پایان دوره}$$

البته بهای تمام شده‌ی موجودی کالای پایان دوره را به صورت زیر نیز می‌توان محاسبه نمود:
محاسبه بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره به روش اولین صادره از اولین وارده

شرح	تعداد (مقدار)	فی	مبلغ کل
از محل موجودی کالای اول دوره	۱۰۰	۱,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰
از محل خرید ۸۲/۱/۲۴	۱۷۰	۱,۰۹۰	۱۸۵,۳۰۰
جمع	۲۷۰		۲۸۵,۳۰۰

نکته‌ی مهمی که در پایان این فصل لازم است به آن اشاره شود این است که در هر کدام از روش‌های میانگین موزون، اولین صادره از اولین وارده و روش اولین صادره از آخرین وارده فرض می‌شود که فروش‌های دوره مثلاً از محل خریدهای پایان دوره یا مثلاً از محل موجودی اول دوره و خریدهای ابتدای سال بوده است و لزومی ندارد که گردش واقعی کالا مطابق با این گردش فرضی باشد یا نباشد.

بنابراین، ممکن است تمامی موجودی کالای اول دوره شرکت به فروش رسیده باشد ولی بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره به روش اولین صادره از آخرین وارده محاسبه شود. و یا موجودی کالای اول دوره شرکت اصلاً به فروش نرسیده باشد ولی بهای تمام شده موجودی کالای پایان دوره به روش اولین صادره از اولین وارده محاسبه شود. پس به طور کلی لزومی به مطابقت گردش فرضی با گردش فیزیکی کالا وجود ندارد. البته فقط در روش شناسائی ویژه گردش فرضی با گردش فیزیکی کالا مطابقت دارد.